

Blussen voordat het brandt... wakkert vuurtje aan

Verhalen vertellen. Of liever gezegd, verhalen laten vertellen door repressieve brandweerlieden over hun mooie en effectieve ervaringen op het gebied van Brandveilig Leven. Dat werkt. Verhalen die recht uit het hart komen van zowel beroeps als vrijwilligers. Verhalen van hen die zich naast incidentbestrijding inzetten voor risicobeheersing. 'Al deze talenten willen we een podium geven zodat zij collega's inspireren zich ook in te zetten voor Brandveilig Leven', aldus Paul van Dooren, landelijk programmaleider *Blussen voordat het brandt...*

SPECIAL
BRANDVEILIG
LEVEN

Fotografie: Bettina Zevenbergen

De brandweer in gesprek met bezoekers tijdens een beurs.

DOOR JOLANDA HAVEN

FOTOGRAFIE JEROEN ENGBERTS

Om burgers voor te lichten zijn repressieve brandweerlieden van groot belang. 'Maar veel incidentbestrijders zijn bij de brandweer gekomen voor het vuur en om hulp te verlenen. Dat is heel wat anders dan voorlichting geven. Toch zijn er genoeg brandweerlieden die dit wel willen doen en hun kennis en ervaring willen delen met burgers', vertelt Van Dooren. In het dagelijks leven is hij Adviseur Repressie en Innovatie bij Brandweer Brabant-Zuidoost en samen met Hester

Veltman van Brandweer Nederland de trekker van het programma *Blussen voordat het brandt...* In dit programma wordt een koppeling gemaakt tussen incidentbestrijders en risicobeheersers. Want om extern te winnen is het van belang intern te beginnen.

'Met blussen voordat het brandt... willen we enerzijds incidentbestrijders stimuleren om zich in te zetten voor Brandveilig Leven. Anderzijds willen we hen faciliteren en ze handvaten bieden om hetgeen we beogen, te kunnen doen', vertelt Van Dooren. 'We luisteren naar wat we horen uit de praktijk en hebben nauw overleg met de netwerken en programmaraden om te kijken wat er nodig is om deze collega's meer te betrekken bij Brandveilig Leven.'

BRANDWEERPAREL

‘Een cultuuromslag is nodig’, vervolgt Van Dooren. ‘Met hulp van de programmaraden Incidentbestrijding, Risicobeheersing, Mens & Bedrijfsvoering en Vakbekwaamheid willen we onze repressieve collega’s stimuleren en enthousiasmeren. We leggen niets op. Wij wakkeren alleen het vuurtje aan. Er zijn veel brandweerlieden die hun verhaal willen vertellen.’ Diverse incidentbestrijders zetten zich op hun eigen manier in om brandveiligheid bij burgers onder de aandacht te brengen. Om deze talenten een podium geven, is de brandweerparel bedacht. Van Dooren: ‘Repressieve brandweerlieden die zich op bijzondere wijze inzetten voor Brandveilig Leven, kunnen door repressieve collega’s, maar ook door collega’s van bijvoorbeeld Risicobeheersing of het management worden voorgedragen. Door het uitreiken van een parel kunnen ze op symbolische wijze in het zonnetje worden gezet.’

De eerste parel is vorig jaar op het Brandweercongres uitgereikt aan Zouhair Jbyeh van het korps Amsterdam-Amstelland. Hij haalde een aantal minder kansrijke jongeren van de straat en wist ze te enthousiasmeren om brandweervoorlichter te worden. Bij de netwerkdag Incidentbestrijding in februari van dit jaar vertelde Zouhair samen met brandweervrouw Greet Knol van post Olst-Wijhe, waarom zij zich inzetten voor Brandveilig Leven. Knol kreeg eveneens een parel. Zij is de eerste dorpsbrandwacht van Nederland. Ze zet zich in om de woonomgeving veilig te maken door samen met burgers een checklist te doorlopen, ze advies te geven over preventieve maatregelen en ze te informeren hoe te handelen bij brand.

‘ER ZIJN VEEL BRANDWEERLIEDEN DIE HUN VERHAAL WILLEN VERTELLEN’

Na het Brandweercongres en de netwerkdag hebben de aanwezigen een parel meegekregen om die uit te delen aan incidentbestrijders die zich verdienstelijk maken voor Brandveilig Leven. Van Dooren: ‘We kregen diverse berichten van collega’s die een kandidaat hadden voor de parel. Bijzondere parels brengen we onder de aandacht. Het onderwerp gaat steeds meer leven. Ik ben tevreden over hoe het onderwerp is opgepakt.’ Op de site van Brandweer Nederland en via social media wordt gemiddeld twee keer maand een parel uitgelicht. Op die manier wil de brandweer alle mooie verhalen en initiatieven onder de aandacht brengen om zo de beweging in gang zetten. ‘We voeden het onderwerp van onderaf’, aldus Van Dooren.

OPLEIDING EN BIJSCHOLING

Ook wordt gewerkt aan tal van praktische zaken zoals opleiding en bijscholing. ‘We hebben overleg met de programmaraad Vakbekwaamheid en de Brandweeracademie om te kijken wat er in bijvoorbeeld de Leergang Manschap A over Brandveilig Leven opgenomen kan worden’, vervolgt de programmaleider. ‘Het moet vanzelfsprekend worden dat wanneer je bij de brandweer solliciteert, je ook een bijdrage levert aan preventie. Dat kan op diverse manieren.’ Dat geldt ook voor de jeugdbrandweer. Ook daar gaat Brandveilig Leven binnen de opleiding een plek innemen. Van Dooren: ‘We willen jongeren stimuleren zodat zij bijvoorbeeld ook op school of bij de sportvereniging alert zijn op brandveiligheid.’

Fotografie: Brandweer Nederland

Brandweerlieden die zich inzetten voor Brandveilig Leven wordt op symbolische wijze in het zonnetje gezet door het uitreiken van de Brandweerpel. Ook hun verhaal, waarom zij zich inzetten, wordt uitgelicht.

AANSLUITING VISIE VRIJWILLIGHEID

De vrijwilliger actief betrekken bij Brandveilig Leven is een belangrijk uitgangspunt. Van Dooren: ‘Dit sluit naadloos aan bij de Visie op Vrijwilligheid die is ontwikkeld. Wat wil en kan een vrijwilliger? Daar moeten we gebruik van maken. Bovendien kan een brandweerpost van meer betekenis zijn als ze de deuren openen. Het kan een plek zijn waar burgers met vragen terecht kunnen. Vanuit het programma willen we dat stimuleren.’

Het kost jaren voordat Brandveilig Leven binnen de brandweer een gewoonte is. Van Dooren: ‘We zijn net begonnen, maar de ingeslagen weg pakt positief uit. We proberen een cultuuromslag te creëren en Brandveilig Leven een plek te geven zodat het straks, over een aantal jaar, vanzelfsprekend is.’

GELDERLAND-ZUID: ‘WE DOEN HET SAMEN’

In Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is onder de incidentbestrijders boven verwachting veel animo voor Brandveilig Leven. Er zijn zeventien vrijwilligers die zich actief inzetten. Het werven is eenvoudig. ‘We doen het samen. Risicobeheersers en incidentbestrijders leveren ieder vanuit hun eigen kracht, kennis en ervaring hun bijdrage’, vertelt medewerker Risicobeheersing Jet Vroege van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

De regio is sinds twee jaar bezig met Brandveilig Leven. Zo wordt na iedere woningbrand met grote impact voorlichting gegeven in de wijk. Scholen worden bezocht en steeds vaker presenteert de brandweer zich op beurzen en braderieën en geeft ze op verzoek voorlichting. ‘Vorig jaar hebben we onze eerste grote regionale actie gehad: Broodje Brandweer’, aldus Vroege. Een lunch voor ouderen op de kazernes naar het idee van Brandweer Haaglanden. De interne organisatie is van groot belang bij alle activiteiten. ‘Om te starten met Brandveilig Leven hadden we onze vrijwilligers nodig. We hebben een vacature geplaatst om voorlichters te werven. De reacties waren overweldigend. We kregen ruim twintig aanmeldingen’, vervolgt Vroege. ‘Dat hadden we niet verwacht. We hebben iedereen uitgenodigd voor een bijeenkomst om ze te informeren over de functie. Tijdens de bijeenkomst gaven we ook

Beroeps en vrijwilliger Brian Schoots uit regio Gelderland-Zuid is een repressieve brandweerman in hart en nieren, maar geeft sinds kort ook voorlichting aan basisschoolleerlingen.

het woord aan brandweerlieden. Hoe zien zij het? Wat verwachten ze en wat willen ze? De een vindt voorlichting na brand interessanter, de ander gaat liever langs scholen en weer een ander informeert graag burgers op markten of braderieën. Zo proberen we tot de juiste mix van mensen te komen die ieder vanuit hun eigen kracht en passie voorlichting geven.'

ERVARINGSDESKUNDIGE

Vroege is naast haar functie ook vrijwillig brandweervrouw. Ze weet dus als geen ander hoe het is om aan beide kanten van het vak te staan. Ze weet wat er leeft en speelt. 'Het bestrijden van brand is vaak vrij anoniem', vervolgt ze. 'Je komt ter plaatse, blust de brand of verleent hulp en vertrekt. Brandweerlieden voelen zich betrokken als ze bij een incident zijn geweest en willen burgers graag vertellen over brandveiligheid, zodat ze de volgende keer brand kunnen voorkomen. Bij voorlichting na brand merken we dat burgers het waarderen als iemand die erbij is geweest, erover vertelt.'

DE IDEALE MIX

Samen met de afdeling risicobeheersing geven de vrijwilligers in Gelderland-Zuid invulling aan projecten binnen Brandveilig Leven. Vroege: 'We bedenken het samen, dat is de kracht. Brandveilig Leven is vanuit risicobeheersing ontstaan, maar kan niet zonder de kennis en ervaring van incidentbestrijders. Alleen de mix tussen beide leidt tot succes.' Niet iedereen staat open voor een koude functie en dat is volgens Vroege logisch. 'We verwachten niet van al onze incidentbestrijders dat ze voorlichting gaan geven. Maar we merken wel dat veel repressieve brandweerlieden hun passie voor het vak willen uitdragen. Daar maken we gebruik van. Aan ons de taak om hen zo goed mogelijk te faciliteren. We hebben collega's gevraagd wat ze nodig denken te hebben om hun werk als voorlichter te kunnen doen.' Zo heeft de regio in samenspraak met de vrijwilligers een presentatie ontwikkeld en krijgen ze een training presentatietechnieken. Vroege: 'Om inwoners te bereiken is het van belang te kijken naar wat er leeft en speelt in de dorpen. Daar moeten we op inspelen door aansluiting te vinden bij bijvoorbeeld sportverenigingen of kerken.'

POSITIEF BEÏNVLOEDEN

'We merken dat het leeft bij de vrijwilligers en dat ze hun collega's positief beïnvloeden. Hierdoor melden nog meer vrijwilligers zich aan. Zodra een plek vrijkomt, wordt deze snel ingevuld', vervolgt Vroege. Op dit moment geven alleen repressieve vrijwilligers voorlichting. Er zijn zeventien enthousiaste vrijwilligers, gemiddeld twee per post. Maar de regio wil zodra het regionaal en groter wordt uitgerold ook beroepsbrandweerlieden werven. Vroege: 'De projecten die we twee jaar geleden zijn gestart, hebben we klein en lokaal opgezet en worden nu langzaam op grotere schaal en regionaal doorgevoerd. Op basis van ervaring wordt het doorontwikkeld. Ook evalueren we regelmatig om projecten sterker te maken. Daarin trekken we ook samen op.'

Brian Schoots is zowel beroeps- als vrijwillig brandweerman in de repressieve dienst. Beroepsmatig bij de Gezamenlijke Brandweer Rotterdam-Rijnmond en daarnaast als vrijwilliger op de post in Tiel, regio Gelderland-Zuid. Al 25 jaar zit hij in het vak. Branden blussen, daarvoor kwam hij bij de brandweer. Maar sinds drie maanden geeft hij naast zijn repressieve functie voorlichting aan basisschoolleerling van groep zes. 'Geweldig. Kinderen zijn net sponzen. Hoe ze informatie opzuigen, ze zijn één en al oor', zo vertelt Schoots enthousiast. 'Ik word soms gewaarschuwd door leerkrachten: "Ze kunnen wel wat druk zijn." Zodra ik mijn verhaal begin, is het stil en heb ik alle aandacht. Dat is prachtig om te zien.'

'IK BEN EEN ECHE INCIDENT-BESTRIJDER, MAAR OOK VOORLICHTING HOORT BIJ MIJN VAK'

INTERESSANT VERHAAL

Met twee kratten aan spullen, goodybags met informatie voor de kinderen en een goed en interessant verhaal gaat hij langs de klassen. 'We spelen een quiz, kinderen moeten vragen beantwoorden en ik leg het nut van een rookmelder uit. Ook gaan ze geblinddoekt door de klas om zo de uitgang te vinden. Spelenderwijs maken ze kennis met brandveiligheid. Een uur is zo voorbij', vervolgt Schoots.

Toen de regio mensen zocht voor het geven van voorlichting trok dat zijn aandacht. Na enthousiaste verhalen van collega's besloot hij zich aan te melden. 'Ik zat op het puntje van mijn stoel toen ik eerst met een collega meeliep die voorlichting gaf. Dit wilde ik ook. De warme kant van het vak is fantastisch, ik ben een echte incidentbestrijder, maar ook voorlichting geven hoort bij mijn vak. Door de vele inzetten heb ik een rijke ervaring die ik graag wil delen. Ik vind het leuk erover te vertellen en mensen te informeren over brandveiligheid.' ■